

ĐA DẠNG SINH HỌC TẠI HÀNH LANG KON KA KINH - KON CHƯ RẰNG, HUYỆN KBANG, TỈNH GIA LAI

Đề nghị trích dẫn: GreenViet & PanNature, 2019. *Đa dạng sinh học tại hành lang Kon Ka Kinh - Kon Chư Răng, huyện KBang, tỉnh Gia Lai*. Hà Nội, Việt Nam.

Tài liệu này được thực hiện trong khuôn khổ Dự án “Quản trị nguồn tài nguyên nước” do Trung tâm Con người và Thiên nhiên (PanNature), Trung tâm Bảo tồn Đa dạng Sinh học Nước Việt Xanh (GreenViet), và Trung tâm Nghiên cứu Phát triển Xã hội (CSRĐ) phối hợp thực hiện tại địa bàn tỉnh Gia Lai và tỉnh Đắk Lắk với tài trợ của Tổ chức Oxfam. Các vấn đề trình bày trong báo cáo là quan điểm của tác giả, không thể hiện quan điểm của nhà tài trợ.

Bản quyền thuộc Trung tâm Bảo tồn Đa dạng Sinh học Nước Việt Xanh và Trung tâm Con người và Thiên nhiên. Nội dung trong tài liệu có thể được sử dụng lại cho các mục đích giáo dục, khoa học và phi lợi nhuận mà không cần xin phép với điều kiện trích dẫn nguồn đầy đủ và được áp dụng cơ chế chia sẻ tương tự.

CÁC VẤN ĐỀ LIÊN QUAN ĐẾN ẤN PHẨM NÀY, VUI LÒNG LIÊN HỆ:

Trung tâm Bảo tồn Đa dạng Sinh học Nước Việt Xanh

K39/21 Thành Vinh 1, Phường Thọ Quang,
Quận Sơn Trà, Thành phố Đà Nẵng

ĐT: (0236)3 925 824

Email: admin@greenviet.org

Website: www.greenviet.org

Trung tâm Con người và Thiên nhiên

Địa chỉ: 24 H2, Khu đô thị mới Yên Hòa,
phường Yên Hòa, quận Cầu Giấy, Hà Nội

ĐT: (024) 3556-4001

Fax: (024) 3556-8941

Email: contact@nature.org.vn

Website: www.nature.org.vn

LỜI CẢM ƠN

Nhóm tác giả nghiên cứu xin trân trọng cảm ơn Ban giám đốc Vườn quốc gia Kon Ka Kinh, Khu Bảo tồn Thiên nhiên Kon Chư Răng, Công ty TNHH một thành viên Lâm nghiệp Đắk Rong và Công ty TNHH một thành viên Lâm nghiệp Tràm Lập đã hỗ trợ nhóm nghiên cứu tiếp cận các nguồn tư liệu về đa dạng sinh học và bố trí cán bộ tham gia trong các đợt điều tra thực địa.

Chúng tôi trân trọng cảm ơn Ủy ban Nhân dân huyện KBang, Ủy ban Nhân dân xã Đắk Rong đã cung cấp cho nhóm nghiên cứu những dữ liệu đầy đủ về điều kiện kinh tế - đời sống xã hội của người dân khu vực vùng đệm cùng các bản đồ số hóa, các báo cáo kỹ thuật về kết quả dự án xây dựng hành lang đa dạng sinh học đã được triển khai trước đây. Đây là những cứ liệu vô cùng quan trọng để nhóm nghiên cứu tham khảo và thiết kế các đợt điều tra một cách hiệu quả.

Chúng tôi gửi lời cảm ơn đến những người dân địa phương làng Kon Bông 1, Kon Lốc 1, Kon Lốc 2, Kon Von 1, Kon Trang 1, Kon Trang 2, các cán bộ kiểm lâm Tràm số 5 và số 9 thuộc Vườn quốc gia Kon Ka Kinh đã tạo điều kiện thuận lợi và tích cực hỗ trợ nhóm nghiên cứu trong thời gian làm việc tại thực địa.

Các hoạt động điều tra, nghiên cứu tại hiện trường được thực hiện bởi các thành viên của Trung tâm Bảo tồn Đa dạng Sinh học Nước Việt Xanh (GreenViet). Trung tâm Con người và Thiên nhiên (PanNature) tham gia hỗ trợ hiện trường trong quá trình nghiên cứu, biên tập bản thảo và xuất bản ấn phẩm này.

Trân trọng cảm ơn Tổ chức Oxfam đã tài trợ kinh phí cho chương trình điều tra trong khuôn khổ Dự án “Quản trị nguồn tài nguyên nước” do PanNature, GreenViet và Trung tâm Nghiên cứu Phát triển Xã hội (CSRD) phối hợp thực hiện.

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN	3
CÁC TỪ VIẾT TẮT	6
DANH MỤC BẢNG.....	7
DANH MỤC HÌNH	8
SUMMARY	9
GIỚI THIỆU	10
ĐẶT VẤN ĐỀ	11
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN KHU VỰC KHẢO SÁT	13
1.1. Vị trí địa lý.....	13
1.2. Đặc điểm địa hình.....	14
1.3. Đặc điểm khí hậu.....	14
1.4. Đặc điểm thủy văn.....	14
1.5. Đặc điểm tài nguyên rừng.....	14
1.5.1. Tài nguyên thực vật rừng.....	14
1.5.2. Tài nguyên động vật rừng.....	15
CHƯƠNG 2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	17
2.1. Mục tiêu và phạm vi nghiên cứu.....	17
2.2. Phương pháp nghiên cứu tổng thể.....	18
2.2.1. Phương pháp tổng hợp tài liệu.....	18
2.2.2. Phương pháp phỏng vấn.....	18
2.2.3. Phương pháp khảo sát tuyến, điểm	19
2.2.4. Phương pháp thiết lập bản đồ.....	19
2.2.5. Phương pháp thống kê dữ liệu.....	19
2.2.6. Xác lập danh mục các loài nguy cấp, quý hiếm.....	19
2.3. Phương pháp khảo sát theo từng nhóm chuyên môn.....	19
2.3.1. Khảo sát khu hệ thú.....	19
2.3.2. Khảo sát khu hệ chim	20
2.3.3. Khảo sát khu hệ lưỡng cư – bò sát	20
2.3.4. Điều tra khảo sát hệ thực vật trên cạn.....	20

CHƯƠNG 3. KẾT QUẢ KHẢO SÁT KHU HỆ ĐỘNG VẬT TẠI KHU VỰC HÀNH LANG KON KA KINH – KON CHƯ RẰNG22

3.1. Thành phần loài khu hệ thú ở hành lang liên kết Kon Ka Kinh – Kon Chư Răng	24
3.2. Thành phần loài khu hệ chim ở khu hành lang Kon Ka Kinh – Kon Chư Răng	27
3.3. Đa dạng về thành phần loài khu hệ bò sát, lưỡng cư ở khu hành lang Kon Ka Kinh – Kon Chư Răng	35
3.4. Thành phần các loài động vật có giá trị bảo tồn tại khu vực hành lang Kon Ka Kinh – Kon Chư Răng....	45
3.4.1. Các loài thú quan trọng cho bảo tồn tại khu hành lang Kon Ka Kinh – Kon Chư Răng	47
3.4.2. Một số loài bò sát quý hiếm.....	51

CHƯƠNG 4. KẾT QUẢ KHẢO SÁT KHU HỆ THỰC VẬT BẬC CAO CÓ MẠCH TRÊN CẠN TẠI KHU VỰC HÀNH LANG KON KA KINH – KON CHƯ RẰNG54

4.1. Đa dạng các kiểu thảm thực vật khu vực nghiên cứu	54
4.1.1. Kiểu rừng kín thường xanh, mưa ẩm cận nhiệt đới núi thấp.....	54
4.1.2. Kiểu rừng kín hỗn hợp cây lá rộng lá kim, ẩm á nhiệt đới núi thấp	56
4.2. Đa dạng thành phần các taxon thực vật	58
4.2.1. Đa dạng các bậc taxon ngành, lớp.....	58
4.2.2. Đa dạng các bậc taxon họ, loài.....	59
4.2.3. Danh lục thành phần loài thực vật	60
4.3. Các loài thực vật quý hiếm tại khu vực nghiên cứu	76
4.3.1. Giá trị khoa học và bảo tồn của khu hệ thực vật.....	77
4.3.2. Một số loài có giá trị bảo tồn và kinh tế cần được ưu tiên bảo vệ.....	78

CHƯƠNG 5. CÁC MỐI ĐE DỌA ĐẾN ĐA DẠNG SINH HỌC GHI NHẬN TRONG KHU VỰC KHẢO SÁT ...84

5.1. Săn bắn, bẫy bắt động vật hoang dã.....	84
5.2. Khai thác gỗ trái phép.....	84
5.3. Lấn chiếm đất rừng làm đất canh tác	85
5.4. Chăn thả gia súc.....	85
5.5. Khai thác lâm sản ngoài gỗ	86
5.6. Xây dựng đường giao thông	87
5.7. Phát triển hệ thống thủy điện trong khu vực	88

CHƯƠNG 6. KIẾN NGHỊ CHO CÔNG TÁC NGHIÊN CỨU VÀ BẢO TỒN ĐA DẠNG SINH HỌC KHU HÀNH LANG KON KA KINH – KON CHƯ RẰNG90

6.1. Khu hệ Động vật	91
6.1.1. Khu hệ Thú.....	91
6.1.2. Khu hệ Chim.....	91
6.1.3. Khu hệ Lưỡng cư, Bò sát.....	91
6.2. Khu hệ Thực vật.....	91

TÀI LIỆU THAM KHẢO.....93

CÁC TỪ VIẾT TẮT

BirdLife	Tổ chức Bảo tồn Chim Quốc tế
BTTN	Bảo tồn thiên nhiên
CITES	Công ước Quốc tế về Chống Buôn bán các loài Động Thực vật Hoang dã Quốc tế
ĐDSH	Đa dạng sinh học
GreenViet	Trung tâm Bảo tồn Đa dạng Sinh học Nước Việt Xanh
IUCN	Tổ chức Bảo tồn Thiên nhiên Quốc tế
LN	Lâm nghiệp
SĐVN	Sách Đỏ Việt Nam
TNHH MTV	Trách nhiệm hữu hạn một thành viên
UNDP	Chương trình Phát triển Liên Hiệp Quốc
UBND	Ủy ban Nhân dân
VQG	Vườn quốc gia

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1. Số lượng loài họ, loài thực vật bậc cao ghi nhận tại khu hành lang liên kết Kon Ka Kinh – Kon Chư Răng năm 2007 theo BirdLife.....	15
Bảng 2. Số lượng các loài thú và chim ghi nhận tại vùng hành lang kết nối Kon Ka Kinh – Kon Chư Răng (BirdLife, 2010)	15
Bảng 3. Đa dạng các taxon động vật ở khu vực nghiên cứu.....	22
Bảng 4. Danh sách thành phần loài thú tại khu vực khảo sát.....	24
Bảng 5. Danh lục thành phần loài chim tại khu vực khảo sát.....	31
Bảng 6. Thành phần loài lưỡng cư, bò sát ghi nhận tại khu vực nghiên cứu	37
Bảng 7. Danh sách các loài động vật quý hiếm tại khu vực nghiên cứu	45
Bảng 8. Vị trí ô tiêu chuẩn của kiểu rừng kín thường xanh, mưa ẩm cận nhiệt đới núi thấp.....	54
Bảng 9. Vị trí ô tiêu chuẩn của kiểu rừng kín thường xanh, mưa ẩm cận nhiệt đới núi thấp.....	56
Bảng 10. Tỷ lệ các họ thực vật trong 6 ngành thực vật.....	58
Bảng 11. Các họ thực vật có mức đa dạng thành phần loài >10 loài.....	59
Bảng 12. Danh lục thành phần loài thực vật ghi nhận tại khu vực khảo sát.....	61
Bảng 13. Danh lục các loài có trong Sách Đỏ Việt Nam và Danh lục Đỏ IUCN	77
Bảng 14. Số loài theo mức xếp hạng trong Sách Đỏ Việt Nam 2007.....	78
Bảng 15. Các loài thực vật có trong Danh lục Đỏ IUCN, 2012	78
Bảng 16. Khai thác, sử dụng lâm sản ngoài gỗ trong khu vực nghiên cứu.....	86

DANH MỤC HÌNH

Hình 1. Bản đồ vị trí khu vực khảo sát.....	13
Hình 2. Bản đồ lâm phận Công ty LN Đắk Rong và Công ty LN Tràm Lập	18
Hình 3. Bản đồ phân bố một số loài động vật ghi nhận trên tuyến khảo sát	23
Hình 4. Nhái bầu bụng vàng, loài mới phát hiện lần đầu tiên cho khoa học	36
Hình 5. Phần trăm họ thực vật trong 6 ngành thực vật	58
Hình 6. Các họ thực vật có mức đa dạng thành phần loài >10 loài.....	60
Hình 7. Một số loài thực vật nguy cấp quý hiếm trong khu vực hành lang Kon Ka Kinh – Kon Chư Răng.....	82
Hình 8. Khai thác lâm sản ngoài gỗ tại các làng trong khu vực nghiên cứu.....	87
Hình 9. Khu vực đề xuất ưu tiên các hoạt động bảo tồn ĐDSH trong khu vực hành lang kết nối Kon Ka Kinh – Kon Chư Răng	90

SUMMARY

Technical Report: Biodiversity Assessment of the Kon Ka Kinh - Kon Chu Rang Corridor in KBang District of Gia Lai Province, Vietnam

This report presents results of quick surveys and assessment of the diversity of terrestrial mammals, birds, amphibians, reptiles and plants in the northern forest patches which are currently under the management of two state-owned Forest Companies Dak Rong and Tram Lap in KBang district, Gia Lai province. The area is referred as the corridor between Kon Ka Kinh National Park and Kon Chu Rang Nature Reserve.

The survey program was carried out by GreenViet team with participating experts from Frankfurt Zoological Society in Vietnam and Danang University of Education.

After three field-surveys (May & August of 2017 and January of 2018) using various methods, including walking survey, sampling, sample processing and species identification, the research team has recorded 46 species of mammals belonging to 7 orders and 21 families, 124 species of birds belonging to 13 orders and 41 families, 38 amphibian species belonging to 2 orders and 7 families, 29 reptiles belonging to 2 orders and 10 families, and 501 species of terrestrial vascular plants belonging to 84 families of 6 phyla.

Among those, there are 18 mammal species listed in the Vietnam Red Data Book (2007) and IUCN Red List of Threatened species as Vulnerable (VU) and higher categories. The list of important mammal species for monitoring and conservation purposes in the corridor includes Gray-shanked Douc *Pygathrix cinerea*; Northern yellow-cheeked gibbon *Nomascus annamensis*; Pygmy Loris *Nycticebus pygmaeus*; Tiger *Panthera tigris*; Southwest China Serow *Capricornis milneedwardsii*; Javan Pangolin *Manis pentadactyla*; Giant muntjac *Muntiacus vuquangensis* and Truong Son Muntjac

Muntiacus truongsongensis. Six bird species are listed in the Vietnam Red Data Book and Global IUCN Red List as VU and higher categories. For amphibians and reptiles, 12 species are named in the Vietnam Red Data Book and IUCN Red List as VU and higher in the classification. The most notable species is the Rice Frog *Microhyla* sp. Its samples were collected in a forest area of Tram Lap Company. Follow-up identification defined *Microhyla* sp. as a new species.

The recorded terrestrial vascular plants include 29 rare and endangered plant species, of which 10 are Endangered (EN) according to the Vietnam Red Data Book (2007). These include *Drynaria fortunei*, *Fokienia hodginsii*, *Rhopalocnemis phalloides*, *Azelia xylocarpa*, *Dalbergia cochinchinensis*, *Pterocarpus macrocarpus*, *Calamus poilanei*, *Anoectochilus chapaensis* and *Dendrobium chrysotoxum*.

This report also identifies main threats to biodiversity in the corridor, including illegal hunting, trapping and wildlife trade; exploitation of protected and rare timber species; encroachment of forest land for shifting cultivation by the local people; grazing and pasturing; exploitation of non-timber forest products; construction of roads and construction of hydropower dams.

Results of the assessment aim to supplement existing scientific databases for developing intervention programs, patrolling plans, biodiversity conservation and monitoring with participation of local communities in the two protected areas and the corridor between these two areas. In addition, updated data and information of this report can contribute to the preparation of the proposed Kon Ha Nung Biosphere Reserve, which is currently planned by Gia Lai Provincial People's Committee. The studied corridor between Kon Ka Kinh and Kon Chu Rang will potentially be a key part of the future biosphere reserve.

GIỚI THIỆU

Báo cáo này trình bày kết quả khảo sát và đánh giá nhanh sự đa dạng hệ động vật của các nhóm thú, chim, lưỡng cư, bò sát và thành phần loài thực vật bậc cao của khu vực hành lang ĐDSH giữa Vườn quốc gia Kon Ka Kinh và Khu bảo tồn thiên nhiên Kon Chư Răng (gọi tắt là hành lang ĐDSH Kon Ka Kinh – Kon Chư Răng) thuộc lâm phận quản lý của hai công ty TNHH một thành viên lâm nghiệp Đắk Rong và Tràm Lập. Chương trình điều tra thực địa được triển khai trong ba đợt gồm: (1) tháng 5 – 8 /2016 điều tra khu hệ động vật và (2) tháng 8/2017 điều tra khu hệ thực vật; (3) tháng 1/2018 khảo sát bổ sung danh lục thành phần loài thực vật.

Các thành viên tham dự nhóm khảo sát gồm:

- Phần thực vật: Cử nhân Trần Ngọc Toàn¹ và Cử nhân Nguyễn Chí Hải².
- Phần động vật: Tiến sĩ Hà Thăng Long^{1,3}, Thạc sĩ Trần Hữu Vỹ¹ (Phụ trách nhóm Thú), Thạc sĩ Hoàng Quốc Huy¹, Cử nhân Nguyễn Thành Luân⁴ (Phụ trách nhóm Lưỡng cư – Bò sát), Cử nhân Bùi Văn Tuấn¹, Thạc sĩ Nguyễn Ái Tâm^{1,3} (Phụ trách nhóm Chim).

Hình ảnh các loài trình bày trong báo cáo này là do các thành viên nhóm nghiên cứu ghi nhận tại hiện trường. Ảnh của các tác giả khác sẽ được ghi chú dưới từng ảnh.

¹ Trung tâm Bảo tồn Đa dạng Sinh học Nước Việt Xanh (GreenViet)

² Trường Đại học Sư phạm Đà Nẵng

³ Hội Động vật học Frankfurt

⁴ Chương trình Bảo tồn Rùa Châu Á (ATP)